

INFORMATIONSBLAD FÖR PERSONALEN I ORREFORS KOSTA BODA AB

Nr 7 1997

Redaktör: Birgitta Ottosson

Ansvarig utgivare: Germund Johansson

Miljövänligt och flexibelt

I Orrefors har det skett en hel del positiv och framtidsytande utveckling i produktionslinjerna. Förändringar, som ger stora miljöförbättringar och ökar flexibiliteten.

I degelhyttan är en ny 7-manna-verkstad igång med servisglastillverkning. Det betyder *en ökning med 5 personer* i den manuella hyttproduktionen.

I den nya sk Gob-feedern kan glasflödet stängas av och glaset hållas varmt mellan varje klipp. Det blir alltså inget "spill" mellan klippen. Bara så mycket glas som behövs i formen släpps ner ur feedern.

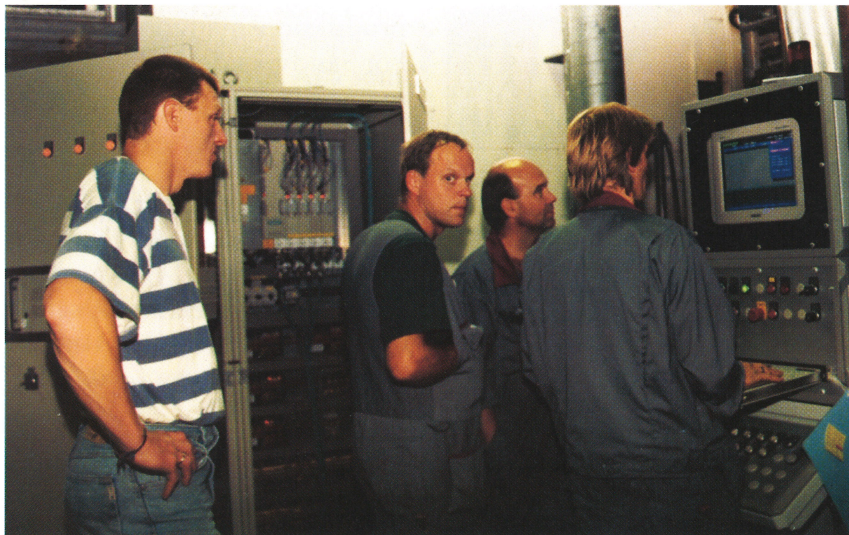
En ny enhet - kombimaskin - har installerats. Den innehåller både press och centrifug och flyttas på räls mot feedern.

PC. Operatörer och servicepersonal är just nu intensivt sysselsatta med utbildning.

Ombyggnaden av Vanna II har kostnadsberäknats till ca 6,5 miljoner kronor.

Förarbetet har bedrivits i projektform, med Krister Köhnke som projektledare. Fyra delprojekt har arbetat parallellt. Ugn - smältningsskärvhantering med Göte Engström som ansvarig. Harald Håkansson har svarat för layout - press/centrifug - formar, Steve Lindahl - utbildning och Torbjörn Björstrand har lett PU - märkning - glaskvalitet - signering.

Nyheten vid Vanna III är att de produkter som inte ska dekorslipas, flampoleras i hyttan. Produkterna kan sedan gå vidare till mekanisk polering av kant och botten vid robotlinjen.

Personal från PRO-Glas i Tyskland, som levererat utrustningen vid vanna II, utbildar Jerry Nilsson, Ingvar Hellström och Leif Nilsson i styrsystemet.

Vanna II är nu ombyggd och man har fått två uttagsställen i stället för som tidigare endast ett.

I vanna II smälter man nu bara blyfri kristall och det betyder att några av de traditionella kristallprodukterna inte längre innehåller bly.

Centrifugeringen effektiviseras med den nya tekniken och det blyfria glasets ökar flexibiliteten, samtidigt som man utnyttjar den smälta glasvolymen maximalt. Sammantaget resulterar detta i lägre tillverkningskostnader.

Den nya enheten styrs via ett avancerat styrsystem. Övervakningen sker med hjälp av

Man eliminerar på det här sättet behovet av syrapolering av de här produkterna och minskar alltså förbrukningen av fluorvätesyra.

Tillsammans ger förändringarna kvalitetsförbättringar i form av bättre utnyttjande av resurser, större flexibilitet samt positiva effekter på både arbetsmiljö och yttre miljö, vilket slutligen även ger ekonomiska vinster, säger Krister Köhnke.

Nyanställda Sandvikare på informationsträff

Det här ungdomliga gänget har börjat på Sandviks glasbruk under det senaste halvåret. I vårt introduktionsprogram ingår en informations-träff. Den hölls i Hovmantorps Folkets hus den 16 september.

Träffen inleddes med en god lunch och därefter informerade *Germund Johansson* de

nyanställda om koncernen Orrefors Kosta Boda, om struktur, organisation och våra ledningssystem i kvalitet och miljö. *Sam Wadin* berättade om Sandviks glasbruk och verksamheten där.

Annika Arvidsson lyckades med konststycket att få alla med på samma bild.

Från vänster: Bakre raden: *Ola Karlsson, Andreas Fransson, Azer Huseinbegovic, Stefan Lindeberg, Tage Lind.*

Mittenraden: *Christian Jensen, Sara Jensen, Ann-Charlott Fransson, Christian Johansson, Per Grenander, Mona Palm.*

Främre raden: *Christofer Svensson, Joakim Strååt, Michael Sigfridsson, Torbjörn Christoffersen, Ingemar Owesson*

Sandvik höll öppet hus

Lördagen den 13 september var produktionen i full gång på Sandvik och vid glas-målningen i Strömbergs-hyttan. Detta för att hinna med leveranserna, så någon kris för Sandvik märks inte. En av anledningarna till övertiden är servisglaset Intermezzo.

Sandviks glasbruk tillhör väl inte de mest kända. Öppet

hus, när produktionen ändå var igång, är ett sätt att få publicitet.

Mycket folk passade på tillfället. Man behövde inte stå på läktaren för att se glasblåsningen, utan man fick denna dag vara "nere på golvet". Slipning, sprängning och målning fanns också tillgängligt för besökarna.

Tillstånd för Sandvik

För att få bedriva vår verksamhet fordras tillstånd enligt miljöskyddslagen, från länsstyrelsen i det län där verksamheten är belägen.

Tillståndet föregås av en process där kommunala myndigheter, grannar och allmänhet har möjlighet att framföra synpunkter på verksamheten och dess miljöpåverkan.

I varje tillstånd anges ett antal villkor som är specifika för respektive anläggning.

Ett villkor anger den tillåtna produktionsmängden per år. För Sandviks del ligger den maximala årsförbrukningen av mängd vid 650 ton.

Utsläpp till luft är ett annat villkor. Vid Sandviks glasbruk har länsstyrelsen bedömt att utsläppen av metaller är så små att man inte behövt ange särskilda begränsningsvillkor.

Forts på sidan 4

Tipsrunda och hyttkaffe var andra begivenheter som besökarna kunde roa sig med.

Irene Holmqvist, Alvesta vann tipsrundan och två vita Celeste-ljusstakar. Carolina Richardsson, Hovmantorp fick ett Djävulsglas i andra pris och tredje priset, en Solo-vas, gick till *Elsie Nilsson*, Hovmantorp

Monica Karlsson

JUBILEUMSRAPPORT / 2-97

Om några månader går startskottet för jubileumsåret och planeringen pågår för fullt på Orrefors Glasbruk.

Margareta Artéus har upprättat en "sambandscentral" i gamla sliperiet. Där arbetar *Karin Lindahl*, (se bild) projektanställd jubileumssamordnare. Alla som är nyfikna på jubileet är välkomna dit för en pratstund.

Den 20 maj 1998 invigs jubileumsåret på Orrefors med bl a öppnande av fyra utställningar: en historisk utställning i museet, visning av Gallery 100 (konstglas framtaget av Orrefors-formgivarna) i Utställningshallen, fotoutställning i Järnvägs-magasinet och en ritutställning av elever vid Orrefors skola. Orrefors musikkår kommer att framföra en specialskriven jubileumsmarsch.

I övriga landet visar Röhsska Museet i Göteborg en utställning, Nationalmuseum i Stockholm visar historiskt glas samt Gallery-kollektionen och Smålands Museum i Växjö skildrar bruket och samhället.

Den 5 juni är alla Orrefors-anställda och ortsbör välkomna på jubileumskalaskans med dans till Thorleifs orkester. Dagen efter fortsätter kalaset, för allmänheten, till en låg entréavgift.

Den 3 november 1998 firas det i hyttan - för exakt hundra år sedan tändes ugnarna för första gången. Dagen till ära görs en jubileumssmälta som får en speciell signering.

Kalendarium 1998

- 980114 Visning av nyheter, jubileumsglas, jubileumsbord och Expo på Galleri Orrefors i Stockholm samt på showrooms i Malmö och Göteborg för press och återförsäljare.
- 980214 Frankfurtmässan, specialutställning med historiskt glas. Gallery 100 samt jubileumsbord visas i Orrefors-montern (14/2-18/2).
- 980226 Vernissage på NK (26/2-15/3) - Premiärförsäljning av Gallery 100
- 980520 Invigning av jubileumsåret på Orrefors glasbruk
Uruppförande av jubileumsmarschen med Orrefors Musikkår
Historisk jubileumsutställning i Orrefors bruksmuseum
Gallery 100 och jubileumsbord i utställningshallen
Fotoutställning i Järnvägsmagasinet: "Bilder av glas och människor, fotografier ur Orrefors bruksarkiv" (20/5-31/8)
Ritutställning av elever vid Orrefors Skola (20/5-31/9)
- 980526 Röhsska museet, Göteborg (26/5-13/9)
Jubileumsbord kompletterat med unika pjäser
- 980529 Nationalmuseum, Stockholm "Orrefors 100 år" (29/5-11/10)
Historisk utställning samt Gallery 100
- 980605 Jubileumskalaskans för anställda och ortsbör med dans till Thorleifs orkester
- 980606 Jubileumskalaskans för allmänheten (Thorleifs), entréavgift
- 980612 Millesgården i Stockholm. Hellnerska samlingen visas (12/6-23/8)
- 980614 Utställning i Hammarsmedjan om Orrefors som järnbruk (14/6-31/8)
Framträdande av Orrefors Musikkår
- 980702 Utställning (Orrefors + Kosta Boda) på Lennart Bernadottes blomsterö Mainau (2/7-11/10)
- 980725 Musik i Glasriket, jubileumsmusik med Orrefors Musikkår (25/7-2/8)
- 980809 Glasauktion
- 981103 1898 - Ugnarna tändes för första gången
Jubileumssmälta - med speciell signering - i Orrefors hytta
Framträdande av Orrefors Musikkår
Utställning på Smålands museum, Sveriges glasmuseum: "Orrefors: bygd - människa - samhälle" (3/11-10/1 -99)

Karin Lindahl

Öresundsbron hos Löfbergs

Hos Löfbergs glas & porslin i Malmö finns nu Öresundsbron fix och färdig. Det är idégivaren Kennet Rasmusson, som tillsammans med personalen på Löfbergs byggt en modell av bron med hjälp av servisglas från Kosta Boda. Fyra timmar tog det brobygget.

Meningen är att locka in kunder i affären under malmöfestival-dagarna och hela bygget är en tävling som alla kan delta i. Det gäller att gissa det antal glas som använts till Löfbergs Öresundsbro.

Kicki Wellhag, som arbetar med att exponera våra produkter ute i butikerna, har nu gjort sin första utställnings-skytning. Även hon har varit hos Löfbergs. Hon berättar själv:

-Erika Lagerbielke överlät jobbet åt mig, när hon ställde ut Kollektion 15 hos Löfbergs. Jag ser det som ett hedersuppdrag.

- Jag gjorde ett stort skyltfönster utåt gågatan med ett axplock ur Erikas ordinarie kollektion med hänvisning till utställningen/galleriet en trappa upp. För att följa upp den "röda tråden" skyltade jag även i trappan upp till galleriet.

Eftersom det är inrett i svartlaserad träpanel, jobbade jag med "fondduk", som fotografer vanligtvis använder, bakom varje pjäs, så att de "står ut" lite mer. Erika har namngett varje pjäs i Kollektion 15. Det finns tryckt på fondduken.

Foto: Kicki Wellhag

Forts från sidan 2 Sandvik...

Utsläpp till vatten har för Sandviks processavlopps-vatten angetts för metallerna antimon, arsenik, barium och bly. pH-värdet ska ligga mellan 6,5 och 10.

På liknande sätt anges villkor för utsläpp av kylvatten och hantering av kemikalier. Möjligheterna att ersätta bly, arsenik och kadmium i glasfärger ska undersökas.

Under en provotid ska vi utreda diverse aspekter. Bl a kommer en mindre reningsanläggning för processavloppsvattnet att installeras under hösten vid Sandviks glasbruk.

Samtliga bruk inom moderbolaget Orrefors Kosta Boda har nu tillstånd för driften enligt miljöskyddslagen.

Tillstånd ska omprövas efter 10 år.

Anders Davidsson

För turister och kunder

Sommarens största turist-succé här "hemmavid" har varit Boda, säger Patrick Holmberg. 2000 - 2500 personer om dagen har besökt Boda under juli och sett "Myternas vatten". Resultatet har blivit över förväntan och hela utställningen är för övrigt slutsåld.

Den work shop som arrangerades i hyttan med Kjell Engman och medhjälpare (som vi berättade om i nr 5) blev en braksuccé. Det kom så mycket folk så alla fick inte plats att se. Och alla ville prata med Kjell.

Inför nästa turistår önskar sig Patrick en sådan här aktivitet på alla fem bruken, under medverkan av formgivarna. - Då ska vi se till att bygga upp läktare, så att alla som vill kan följa arbetet vid ugnarna.

Alla glasbruken har haft glasblåsning under sommaren, något som är oerhört uppskattat av turisterna.

Direktföreljningen till våra amerikanska gäster, det glas som vi skickar direkt till deras hemadresser (shipping) har ökat med 30-50% i år. Det är kanske inte så imponerande siffror i kronor räknat, men någon miljon gör det till försäljningen, berättar Patrick.

Så här blå-gult svenskt har det skyltats under turistsäsongen i butikerna runt om i landet. Kicki Wellhag har jobbat med materialet som Kosta Bodas marknadsavdelning tagit fram. Mycket tacksam att arbeta med är tygvepan, säger Kicki, butiksägarna jublar!

När hösten kommer... Ja, då drar vi oss inomhus och tänder ljus, givetvis i ljusstakar från Orrefors eller Kosta Boda.

Kicki har gjort den läckra dukningen, som vi ser på bilden, tillsammans med Anne Nilsson. En variant på hur man kan göra lockande skyltningar i butik. Nog blir man väl köpsugen när man ser produkterna så skickligt arrangerade!

Foto: Per Larsson

AKTIVITETER

Galleri Ferm, Göteborg ställer ut *Kjell Engmans* glas den 3 - 25 oktober och Kjell är även representerad på Galleri S i Östersund den 19 oktober - 7 november.

Sommarens succé i Boda, *Myternas Vatten* visas på Örebro Slott den 1 - 16 november.

Bertil Vallien på SOFA (Sculpture Objects Functional Art) Navy Pier, Chicago mellan 17 och 19 oktober.

Gunnel Sahlin berättar från sin utställning i Örnahusens gamla skola på Österlen:

- Utställningen pågick under tiden 28 jun-3 augusti och den var mycket välbesökt. Många kom tillbaka flera gånger för att se Terra Magica, Infusioner och min nyaste serie Aqua Botanica.
- Örnahusens gamla skola är inte ett galleri i egentlig mening, men Hans Christer Eriksson, som bor i och äger huset tillsammans med Thérèse Reuterswärd, fick ett infall och ville visa mitt glas.
- Det blev väldigt bra i ett mycket vackert rum med ett underbart ljus, som det är på Österlen, nära havet.

Infusioner visas också på Frösön, Östersund mellan 20 september och 18 oktober.

I våra butiker i Tokyo görs försäljningsutställningar med Gunnel mellan 14 och 31 oktober.

Ulrica Hydman-Vallien ställer ut på Galleri Art Now i Göteborg fram till den 12 oktober.

Jan Johanssons skulptur-utställning i Stadshuset Reykjavik den 3-16 oktober, omfattar 7 skulpturer i glas och sten samt pjäser ur Orrefors arkiv och museum.. Statschefsgåvan - skulpturen Valla - som överlämnades till Islands president vid Unionsjubileet i Kalmar finns också med.

Skulpturen Valla berättar om mötet mellan kontinentalsocklarna, mellan Europa och Amerika, mellan fränder och meningsmotståndare. Glaset överbryggar kontinenter.

Valla består av slipade kristallblock mellan två pelare i Kolmårdsmarmor. Mästerslipare är Inge Mauritzon och Liss-Olof Bergkvist.

Form Design x Nio "Glas experiment" som pågår i Kalmar Slott fram till 12 oktober innehåller glas av bl a *Monica Backström, Per B Sundberg och Anne Nilsson.*

Anna Ehrner finns på glassmagasinet, Ålesund, Norge den 1 - 4 oktober

Kollektion 15, av *Erika Lagerbielke*, åker vidare runt världen och visas under oktober månad i New York, Costa Mesa och i Italien.

FÖRSLAGS-BELÖNINGAR

Sandvik

Vid förslagskommitténs möte den 9 september utdelades följande belöningar:

John Jacobsen
EK-10-kol till bendragaren.
"Danska kol".
1.200 kronor

Kerstin Nilsson
Ny teknik för uppmätning och märkning av rutorna vid målning av Marilyn-sortiment
1.000 kronor

Mattias Petersson
Klaff till rullbänk.
1.100 kronor

Mötet behandlade 3 nyinkomna och 9 bordlagda förslag. Av de nyinkomna förslagen rekommenderades 2 till belöning. 4 förslag avslogs och 5 bordlades.

Summa belöningar: 3.300 kronor.

Förslagskommittén vid Sandviks glasbruk har nu följande utseende:

Ordförande: *Sam Wadin*
Sekreterare: *Birgitta Johansson/Annica Arvidsson*
Tekniska rådgivare: *Thomas Andersson och Lars Andreasson*
Facklig representant: *Göran Strååt.*

Ludmila Engkvist gjorde en blixtoisit i Kosta en sen kväll i september. Hon handlade i shopen och togs emot i utställningshallen av *Margareta Ragnarson.*

Näst bäst i bangolf

Förra året segrade Orrefors glasbruk i Kungshalls Bangolfklubbs årligen återkommande sponsortävling och fick en inteckning i vandringspriset.

De spelare som representerade glasbruket då, är inte längre anställda, så i år fick äran försvaras av två nya spelare: Jan Karlsson från personalavdelningen och Leif Joelsson från förråd/inköp i Orrefors.

Efter en hård strid bland 8 st tvåmannalag vid klubbens fina anläggning i Nybro, segrade Palmqvists Fastighetservice, endast ett fåtal slag före "vårt" lag, som alltså gjorde en god insats, men tyvärr inte nådde ända fram. Trea blev Hällegården.

Efter den lättsamma tävlingen, bjöd klubben på en enklare förtäring och önskade alla välkomna tillbaka nästa år, då kanske några andra från företaget vill ta chansen att återta vandringspriset till Orrefors.

Leif Joelsson

Kampanjstöd

Ungdomens Nykterhetsförbund arbetar för att förebygga problem med alkohol, narkotika och främlingsfientlighet. Ett arbete som är väl värt att stödja. Orrefors Kosta Boda har lämnat sitt bidrag genom en annons i elevkalendern som "Ung" ger ut. Kalendern delas ut till alla skolungdomar från och med högstadiet.

Gänget som säljer i Sverige

Från vänster med början överst: *Camilla Nilsson, Karin Hirsch, Kennet Rasmusson Birgit Magnusson, Britt-Marie Fröjd, Bo Arne Hellstrand, Maj-Zita Gustafsson, Willy Sunebring, Marion Fihn, Thomas Carleklo, Hans-Erik Hedlund, Siw Karlson, Tina Ingels, Kicki Wellhag, Magnus Axelsson, Barbro Åkemarm och Tina Alström.* Foto: *Åke Derlow*

Sven Palmqvist-stipendiet 1997

Sven Palmqvists-stipendiet har i år tilldelats Inga Lindén. Hon var tidigare intendent vid Kalmar Konstmuseum och en av initiativtagarna till Arkiv för Svensk formgivning, som kom till i slutet av 70-talet. I programmet står att arkivet skall svara för en allomfattande insamling av skissmaterial, idéutkast, teckningar, ritningar, prototyper, foton, reklam- och informationsmaterial. Materialet skall inte gallras och det betyder att här finns en källa att ösa ur för den som vill forska i vår svenska formgivnings historia.

Vi gratulerar Glasriket Restaurang & Kafé till miljöcertifieringen!

Det är inte endast moderbolaget som arbetat fram ett miljöledningssystem enligt ISO 14001. Våra dotterbolag deltar också i detta arbete. Glasriket Restaurang & Kafé - Orrefors Vårdshus och hyttsill och Kosta Kafé - har genomgått certifieringsrevision. Nu väntar man bara på det synbara beviset för en bra genomförd certifiering, nämligen själva certifikatet.

Jan-Olof Harmander

Kosta glasbruk till Finland

Personalstiftelsens resa i år gick till Finland och innehöll också ett dagsbesök i Ryssland, en resa som gav upplevelser av de mest skiftande slag.

Vi besökte **Iittala glasbruk** som ju är mycket berömt. Den manuella tillverkningen var i hög grad mekaniserad och man använde bl a uppblåsningssmaskiner. Varmsprängning av servisglas skedde direkt på inbärarbandet.

Vid vårt besök tillverkades den världsberömda vassen,

formgiven av

Alvar Aalto redan 1936. Den är fortfarande Iittalas mest sålda produkt.

Glasmuseet i Riihimäki är värt en resa bara det. På ett både vackert och informativt sätt har man lyckats berätta om glastillverkningen så att även den oinvidiga kan förstå och bli intresserad. Där satt dessutom en livs levande

glasblåsare och arbetade bakom en glasskiva.

En dagstur till Viborg, bara några mil in i Ryssland från finska gränsen visade oss hur nära vi har till mänsklig misär. Alla byggnader var i starkt förfall och gamla gummor gick omkring på gatorna och tiggde. En beklämmande upplevelse, men också nyttig att ha i minnet framöver.

En mycket kunnig guide och en skicklig chaufför har stor del i resans behållning.

Underhållningspatrullen längst bak i bussen var uttröttlig och stämningen var överlag mycket god. Det skämtades friskt under resans gång, inte minst om vad som skulle komma i nästa nummer av tidningen. Men redaktören är en överseende person så vi nöjer oss väl med att tacka dem som jobbat med förberedelserna för resan och hoppas att fler får turen att resa ett annat år.

Överst: En "glasfågel" svävade ovanför våra huvuden när vi trädde in i glasmuseet i Riihimäki. Foto: Lennart Augustsson

Underst: Utställningshallen på Iittala glasbruk. Text och foto: Birgitta Ottosson

Bland de främsta

Orrefors Kosta Boda kom på andra plats i konkurrensen om EKO-energi priset 1997.

EKO-energi är ett NUTEK-projekt för att hjälpa el-intensiva företag att minska energianvändningen. Målet är att mängden koldioxid-utsläpp ska kunna hållas på 1990 års nivå genom att effektivisera användningen av el-energi. Hela programmet ansluter sig till Riokonferensens Agenda 21.

Priset är avhängigt vår miljöcertifiering och NUTEK säger bl a att Orrefors Kosta Boda AB genom målutläggning, mätning och uppföljning avsevärt kunnat minska den negativa belastningen i vår miljö.

- I en energi-intensiv bransch har Orrefors Kosta Boda AB åstadkommit påvisbara resultat av energieffektivisering i koncernen bland annat genom förändringar av produktionsprocessen.

Det gällde att ha bäst resultat med avseende på dessa fem tävlingskriterier:

- Miljötänkande och energieffektivisering, systematiskt införda i företagets ledningssystem
- Långsiktiga energimål
- Kortsiktiga energimål införda i organisationen under innevarande budgetår
- Handlingsplan av föreslagna effektiviseringsåtgärder
- Upphandling av energikrävande utrustning enligt ENEU 94, utifrån beräknade livscykelkostnader.

Anders Davidsson